

Onderwerp: Lichtprogramma 2026 - 2030

Ons kenmerk: 2025-063574

Nummer.

Elst, 25 november 2025

AAN DE RAAD

1. Voorstel

1. Het Lichtprogramma 2026-2030 vaststellen,
2. Het financieel exploitatie-effect van het Lichtprogramma voor 2026 tot en met 2029 ten laste te brengen van de beschikbare middelen voor de beheerplanning binnen de huidige begroting.

2. Inleiding

Het [beleidsplan Licht in Overbetuwe 2018-2022](#) is verouderd en sluit niet meer aan op de actuele wet- en regelgeving. Verlichting draagt bij aan de verkeersveiligheid, de sfeer van de leefomgeving in donkere uren van de dag en kan bijdragen aan het gevoel van sociale veiligheid. Het heeft effect op de mens en de natuur, kost energie en kan lichthinder veroorzaken. Het lichtprogramma daarom direct verband met de het geactualiseerde programma Duurzaamheid en het programma Mobiliteit dat naar verwachting in december 2025 wordt vastgesteld door de Raad.

Het streven van de gemeente is om in 2050 energieneutraal te zijn. De openbare verlichting beslaat ongeveer 35% van het energieverbruik in de gemeente Overbetuwe en ca 75% hiervan heeft nog oude lampen en armaturen. Door vervanging van de oude verlichting kunnen we voor een belangrijk deel bijdragen aan de energiebesparing.

Het college van Burgemeester en Wethouders heeft tijdens de vergadering van 25 november 2025 (zaaknr. 2025-063574) besloten u dit Lichtprogramma voor vaststelling aan te bieden.

3. Doel en beoogd effect

Een actueel lichtprogramma met concrete maatregelen en kaders voor de ruimtelijke ontwikkelingen, het beheer, de bescherming en het gebruik van de fysieke leefomgeving met specifieke aandacht voor licht. Daarmee aan te sluiten op de doelstellingen in de programma's Mobiliteit en Duurzaamheid.

4. Argumenten

1.1 Het beleidsplan is verouderd en moet worden geactualiseerd

Het huidige beleid sluit niet meer aan op actuele ambities en regelgeving. Er zijn nieuwe kaders nodig voor openbare verlichting in verband met de gewijzigde ambities in het kader van de Overbetuwse omgevingsvisie, het programma Mobiliteit en het programma Duurzaamheid en haar besparingsopgave.

1.2 Het lichtprogramma waarborgt de veiligheid

We geven met dit programma uitvoering aan de wettelijke zorgplicht voor veilige openbare ruimte door voldoende licht. We verlichten gebiedsgericht en doordacht. Met de juiste lichtniveaus, gelijkmatige verlichting dragen we bij aan de veiligheid. Door de toepassing van slimme technologieën besparen we CO₂ uitstoot, kosten en beperken we lichtvervuiling.

1.3 Het lichtprogramma draagt bij aan de energiebesparingsdoelstellingen

Het energieverbruik van de openbare verlichting is 35%. 75% hiervan wordt verlicht met oude lampen en armaturen. Door deze verlichting te vervangen door Led, besparen we aanzienlijk veel energie. Door ook slimme systemen te gebruiken kunnen we tot forse besparingen komen. Een voorbeeld van een slim systeem is het Tele Management Systeem waarmee we de verlichting kunnen reguleren.

1.4 Het lichtprogramma sluit aan op gemeentelijke en landelijke doelen

35% van het gemeentelijke energiegebruik gaat op aan openbare verlichting. Als we 75% van ons areaal aan oude/conventionele verlichting vervangen, dan dragen we bij aan een energieneutraal Overbetuwe in 2050.

Door het gebruik van ledlampen en slimme systemen dragen we bij aan de doelstellingen tot energiebesparing volgens de routekaart Duurzaam Overbetuwe 2050 en het Nationale klimaatakkoord. We sluiten ook aan bij het stomp-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a service, Privéauto) uit het programma Mobiliteit.

1.5 Door het gebruik van ledlampen besparen kosten op de toekomst

75% van de lampen is oud en niet meer leverbaar. Dit zijn lampen met hoge onderhouds- en energiekosten. De lampen hebben een hogere vervangingsfrequentie en leiden tot hogere energie- en systeemkosten, meer uitval en noodreparaties.

Door de oude lampen en armaturen te vervangen door led, besparen we op onderhoud en energie. Daarmee voorkomen we storingen bij oude lampen en uitval van oude verlichting, omdat de lampen niet meer leverbaar zijn.

1.6 Lichtvervuiling wordt verminderd en natuurwaarden worden beschermd

Door slimme systemen kunnen lampen worden gedimd en worden uitgezet wanneer dit veilig kan. Ook leveren we maatwerk in gebieden waar verlichting nodig is met natuurlijke verlichting (vb. groen licht) om de natuurwaarden te beschermen. Hiervoor treedt er minder nachtelijke lichtverstoring op voor mens en natuur.

1.7 Voor de toepassing van verlichting leveren we gebiedsgericht maatwerk

Het principe van doordacht verlichten zorgt ervoor dat we niet standaard verlichten, maar maatwerk leveren. Dit geldt zeker ook voor het weghalen van verlichting. Dit doen we op locaties waar dit veilig kan en in overleg met direct belanghebbenden in projecten en gebiedsgerichte plannen.

1.8 Onvoldoende verlichting verhoogt het risico op onveilige situaties.

De wettelijke zorgplicht kan niet worden geborgd bij verouderde verlichting. Oude lampen verlichten minder gelijkmatig en verminderen zicht, met het risico op verkeersonveilige situaties. De oude lampen zijn niet meer leverbaar, waardoor lichtuitval ontstaat met

ongelijkmatige verdeling van het licht. Ook vergroten oudere masten het risico op storingen en fysieke onveiligheid door bijvoorbeeld mastbreuk en daarmee verwijdering van openbare verlichting.

2.1 De besteding van de middelen sluit aan bij het oorspronkelijke doel

In het Uitvoeringsprogramma 2022-2026 zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor het op orde brengen van het beheer in de openbare ruimte. Middels dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan het realiseren van deze doelstelling.

5. Kanttekeningen en risico's

N.v.t.

6. Financiën

In het Lichtprogramma worden diverse financiële facetten toegelicht.

De uitgangspunten zijn:

- De berekeningen zijn op het prijspeil van 1 januari 2026
- Bij de investeringskosten is rekening gehouden met 20% VAT-kosten en 10% uitvoeringskosten
- Voor lichtmasten wordt een afschrijvingstermijn van 40 jaar gehanteerd en voor armaturen 20 jaar.
- Bij de berekening van de kapitaallasten wordt uitgegaan van 1,5% rente.

Het huidige exploitatiebudget van de openbare verlichting bestaat uit onderhouds- en energiekosten. Door het verleden wordt bespaard op onderhouds- en energiekosten. De conventionele verlichting wordt binnen maximaal 7 jaar vervangen. Het effect van deze investeringen is meegenomen in de financiële doorrekening. In onderstaande tabel wordt het financieel exploitatie effect van het Lichtprogramma weergegeven in de periode 2026-2029.

Onderdeel	2026	2027	2028	2029
<u>Investeringskosten</u>				
Masten	€ 668.220	€ 668.220	€ 668.220	€ 668.220
Armaturen	€ 690.720	€ 690.720	€ 690.720	€ 690.720
<u>Exploitatie effect</u>				
Kapitaallasten Masten	0	€ 22.337	€ 44.673	€ 67.010
Kapitaallasten Armaturen	0	€ 40.231	€ 80.463	€ 120.694
Energiebesparing	0	€ -15.444	€ -30.888	€ -46.332
Besparing onderhoudskosten	0	€ -8.190	€ -16.380	€ -24.570
Verwijderen masten	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Totaal exploitatie nadeel	€ 15.000	€ 53.934	€ 92.868	€ 131.802

De financiële effecten zijn cumulatief en lopen door na de huidige meerjarenperiode 2026-2029. Zoals aangegeven in het Lichtprogramma bedragen de totale jaarlijkse lasten in 2035 € 401.851. Nadat de afschrijvingsperiode is bereikt vindt er een stabilisatie in de lasten plaats. De effecten buiten de meerjarenperiode worden zoals gebruikelijk jaarlijks meegenomen in de nieuwe jaarschijf in de Kadernota. De extra lasten voor 2026 tot en

met 2029 worden ten laste gebracht van de beschikbare middelen voor de beheerplannen.

7. Duurzaamheid

a. Energietransitie

Het energieverbruik van de openbare verlichting is 35% waarvan 75% van de verlichting uit oude lampen en armaturen bestaat. Door deze verlichting te vervangen door Led, dragen we aanzienlijk bij aan energiebesparing. Door ook slimme systemen te gebruiken kunnen we tot forse besparingen komen.

b. Circulaire Economie

De lichtmasten worden zoveel mogelijk hergebruikt en op basis van cradle to cradle ingekocht.

c. Klimaatadaptatie

Door de toepassing van slimme technologieën besparen we CO₂ uitstoot, kosten en beperken we lichtvervuiling.

8. Vervolg

Planning

De gemeente heeft als ambitie om uiterlijk in 2050 energieneutraal te zijn en waar mogelijk eerder volgens de Routekaart Duurzaam Overbetuwe 2025. Volgens het convenant SEB reduceren we met het Lichtprogramma de CO₂ uitstoot.

Communicatie

Het raadsbesluit wordt gepubliceerd op de gemeentelijke website. Ook communiceren we over het Lichtprogramma via een persbericht en nieuwberichten via corporate kanalen (gemeentepagina, website en sociale media).

Initiatiefnemer, interactievorm en rol gemeente

De gemeente is verantwoordelijk voor het beleid, beheer en de uitvoering van de openbare verlichting. Hiermee zorgdragen voor veilig, duurzaam, kostenefficiënt en - verantwoord licht in de openbare ruimte binnen de volgende taakstellingen:

- Zorgplicht voor een veilige openbare ruimte (BW),
- Bewaken van verkeersveiligheid, leefbaarheid en sociale veiligheid,
- Uitvoeren van de duurzaamheidsdoelstellingen (Energieneutraal 2050, CO₂-reductie,
- Borgen van ecologie en natuurwaarden volgens de Omgevingswet en Natura2000.

Interactievorm: Inwonersparticipatie tijdens het (verkeers)planproces per kern en projectprocessen. Inwoners mogen meebeslissen binnen de kaders volgens het Lichtprogramma.

Evaluatie

In 2029 wordt het Lichtprogramma geëvalueerd.

NAMENS HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris de burgemeester

D.C. van Eeten

R.P. Hoytink-Roubos

9. Relevante stukken

1. Lichtprogramma 2026-2030,
2. Concept Raadsbesluit Lichtprogramma 2026-2030.

Portefeuillehouder: Wethouder Wijnte Hol

De behandelend ambtenaar is Suzy Zijlmans.

Technische vragen dienen uiterlijk donderdagmorgen om 08:00 uur voor de betreffende politieke avond te worden gesteld via griffie@overbetuwe.nl